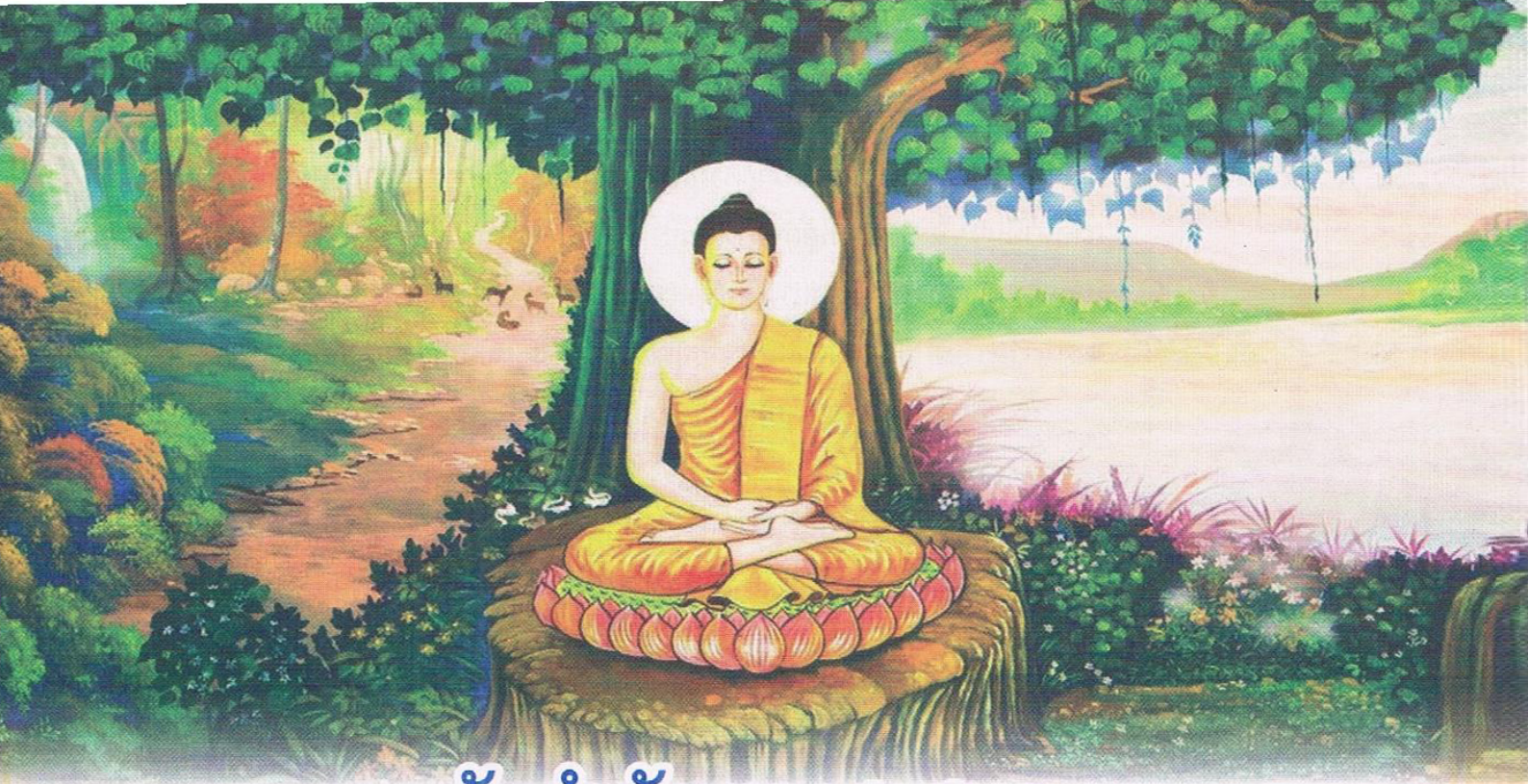

วันสำคัญทางศาสนา

ผศ. พอพล อุบลพันธุ์

ศาสนา ภาษาอังกฤษ คือ “Religion” ถ้าเป็นศัพท์ในภาษาสันสกฤต บาลีใช้
ว่า “สาสนา” แปลว่า “คำสั่งสอน” ทุกศาสนาต้องมีสิ่งนี้

พระยาอนุมานราชธน ราชบัณฑิต ได้กล่าวไว้ในหนังสือศาสนาเปรียบเทียบภาค ๑
ว่า มนุษย์ไม่ว่าในชาติใด ภาษาใดจะเป็นมนุษย์ชาวป่า ชาวเขา ชาวบ้าน หรือชาวเมือง
ก็เป็นคนมีศาสนาแทบทั้งนั้น และศาสนาที่คนเหล่านั้นนับถือย่อมจะมีกำหนดไว้ให้แล้ว
ตั้งแต่เกิดมา พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เคยนับถือศาสนาอะไร ลูกที่เกิดมาในครอบครัว
ก็นับถือศาสนาไปตามนั้น แต่คำสั่งสอนเหล่านั้นจะเป็นศาสนาหรือจะเป็นเพียงลัทธิความเชื่อ
เท่านั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้

๑. เป็นคำสั่งสอนที่ประกอบด้วยความเชื่อถือ
๒. เป็นคำสั่งสอนที่ว่าด้วยศีลธรรมจรรยา พร้อมทั้งผลของการปฏิบัติตาม
๓. เป็นคำสั่งสอนที่มีผู้ตั้งหรือมีศาสดา
๔. เป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนทายาทสืบทอดกันมา
๕. เป็นคำสั่งสอนที่กวดขันในเรื่องจงรักภักดีนับถือศาสนานี้แล้วจะหันไปนับถือ

ศาสนาอื่นไม่ได้

๖. เป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนิกมากพอสมควร

ในประเทศไทยมีศาสนาสำคัญอยู่หลายศาสนาและมีการนับถือศาสนาที่ต่างกัน
ที่เรียกว่ามีความหลากหลายทางวัฒนธรรม กล่าวคือ นับถือพุทธศาสนาร้อยละ ๙๐ นับถือ

ศาสนาอิสลามร้อยละ ๗ นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ ๐.๕ ศาสนาฮินดูน้อยกว่าร้อยละ ๐.๑ ศาสนาอื่นๆ ไม่ปรากฏหลักฐานร้อยละ ๒.๔๐ ในบทความนี้จะกล่าวถึงแต่เรื่องพิธีกรรมทางศาสนา โดยไม่มีเรื่องประวัติหรือสาระสำคัญความเป็นมาของแต่ละศาสนา จะกล่าวถึงเฉพาะเรื่องวันสำคัญทางศาสนาที่ปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

วันวิสาขบูชา

ตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี แต่ถ้าในปีใดมีอธิกมาส คือ เป็นปีที่มีเดือน ๘ สองครั้ง ปีนั้นจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ สาเหตุที่ถือว่าเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็คือ เพราะว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ ตรงกันทั้ง ๓ วัน นับเป็นเหตุการณ์อันน่าอัศจรรย์ยิ่ง พุทธศาสนิกชนจึงนิยมทำการบูชาเป็นกรณีพิเศษ และเป็นพิธีใหญ่พิธีหนึ่งในปัจจุบัน และเหตุที่การบูชาในวันนี้ว่า วันวิสาขบูชา ก็เพราะว่าเป็นวันที่ดวงจันทร์โคจรผ่านดวงดาวที่มีชื่อว่า “วิสาขะ”

วันมาฆบูชา

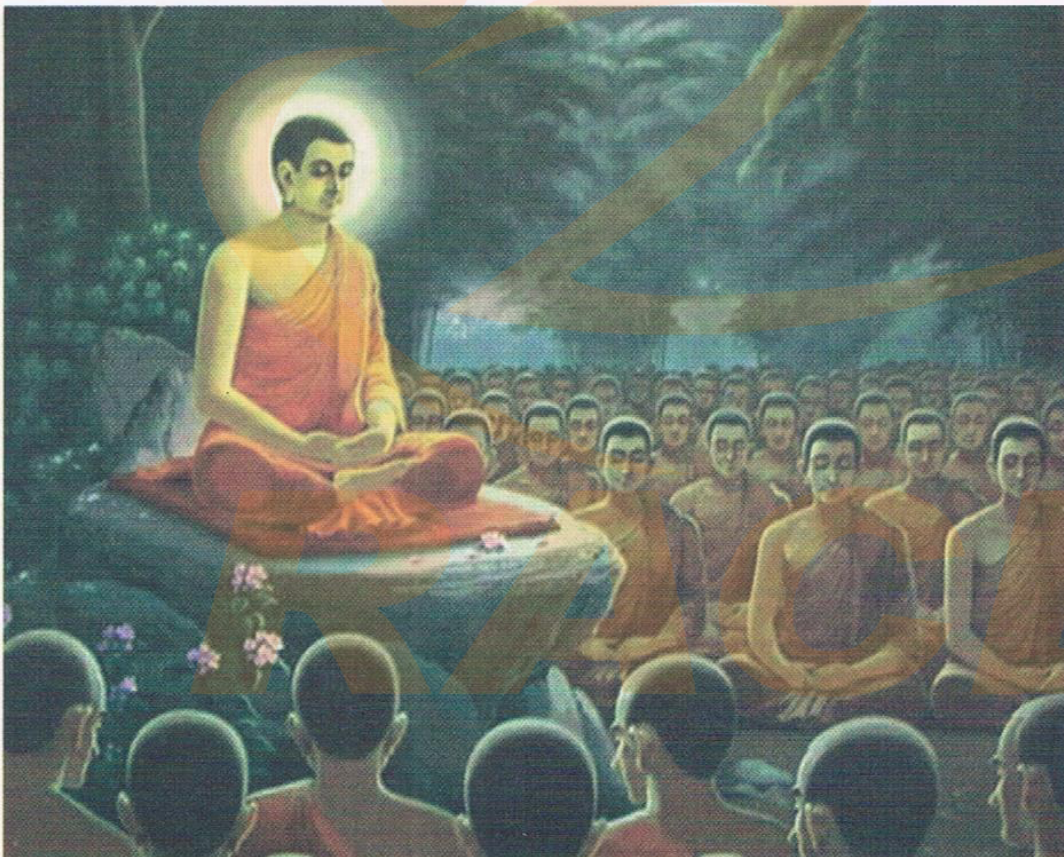
ตามปกติจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ แต่ถ้าปีใดมีอธิกมาส ปีนั้นก็จะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔

อธิกมาส อ่านว่า “อะ -ทิ- กะ -มาด หรือ อะ -ทิก -กะ- มาด” เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต อธิก (อ่านว่า อะ -ทิ-กะ) แปลว่า เกิน มาก มาส (อ่านว่า มา-สะ) แปลว่า พระจันทร์ หรือเดือน อธิกมาสจึงหมายถึง เดือนที่เพิ่มขึ้นในปีจันทรคติ คือในปีนั้นมี ๑๓ เดือน แทนที่จะมี ๑๒ เดือนตามปกติมีเดือน ๘ สองหน จึงเรียกว่า ๘ สอง ๘ คือเมื่อหมดเดือน ๘ แล้ว แทนที่จะนับเดือนต่อไปเป็นเดือน ๙ ก็ให้นับเดือน ๘ ซ้ำอีกครั้ง และเรียกเดือน ๘ ทั้งสองนี้ว่าเดือน ๘ แรก และเดือน ๘ หลัง การนับเดือนทางจันทรคติเป็นการนับเดือนแบบไทยๆ โดยนับข้างขึ้นข้างแรมนั้น ทำให้ ๑ ปี มี ๓๕๔ วัน แทนที่จะเป็น ๓๖๕ วัน โดยประมาณ ทำให้ขาดไปปีละ ๑๑ วัน เมื่อครบ ๓ ปี จึงต้องเพิ่มอีก ๑ เดือน เพื่อให้มีจำนวนวันครบตามจำนวนที่ควรจะเป็น

เหตุที่ถือว่าวันมาฆบูชาเป็นวันสำคัญเพราะว่าเป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ในท่ามกลางพระอริยสงฆ์ ซึ่งล้วนเป็นพระอรหันต์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๕๐ รูป ในปีแรกที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ณ เวฬุวนาราม กรุงราชคฤห์ ประเทศอินเดีย

นอกจากนี้วันมาฆบucharยังนิยมเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “วันจาตุรงคสันนิบาต” เพราะเป็นการประชุมพร้อมกันด้วยองค์ ๔ คือ

๑. พระอรหันต์จำนวน ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมเพรียงกัน
๒. พระอรหันต์เหล่านั้นล้วนเป็นเป็นเอหิภิกขุ คือ ได้รับอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า
๓. พระอรหันต์เหล่านั้นมาเฝ้าพระพุทธองค์พร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย
๔. วันนั้นเป็นวันเพ็ญกลางเดือน ๓ พระจันทร์เต็มดวงโคจรผ่านดวงดาวชื่อ “มาฆะ”

ในปีสุดท้ายก่อนที่พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ได้ทรงปลงอายุสังขาร ในวันเพ็ญกลางเดือน ๓ นี้ด้วย โดยตรัสว่า “ต่อจากนี้ไปอีก ๓ เดือน พระองค์จะปรินิพพาน”

วันอัฐมีบูชา

มีการเรียกสั้นๆ ว่า “วันอัฐมี” ตามปกติปีใดมีเดือน ๘ สองหน ปีนั้นก็ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๗ คือ ถัดจากวันวิสาขบูชาไป ๗ วัน วันอัฐมี นี้เป็นวันคล้ายวันถวาย

พระเพลิงพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า ณ เมืองกุสินารา พุทธบริษัทจึงนิยมทำการบูชา เป็นกรณีพิเศษอีกวันหนึ่งที่เรียกว่า “อัฐมีบูชา” เนื่องจากแปลว่าบูชาในวัน ๘ ค่ำ

วันอาสาฬหบูชา

ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ แต่ถ้าปีใดมีอธิกมาส ก็ตรงกับเดือน ๘ หลัง ก่อนเข้าพรรษา ๑ วัน วันนี้เป็นวันสำคัญเนื่องจากเป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง ปฐมเทศนา คือ ธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร โปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ คือ พระโกณฑัญญะ พระวชิระ พระภัททิยะ พระมหานามะ และ พระอัสสชิ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน (สารนาถ) แขวงเมืองพาราณสี ทั้งยังเป็นวันที่พระสงฆ์เกิดขึ้นในโลกเป็นครั้งแรกครบรัตนตรัย คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรม เพราะธรรมเทศนาถ้อยคำแรกนั้น และได้ขอ อุปสมบทกับพระพุทธเจ้า ได้เป็นสาวกองค์แรก ดังนั้น พุทธบริษัทจึงนิยมทำประทักษิณบูชา พระรัตนตรัย เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้น

วันเข้าพรรษา

คำว่า “พรรษา” แปลว่า “ฤดูฝน” คำว่า “เข้าพรรษา” แปลว่า “เข้าฤดูฝน” วันเข้าพรรษา ก็คือ วันแรกที่พระสงฆ์จะอยู่จำพรรษาที่วัด ไม่ไปพักแรมหรือค้างคืนที่ไหน จนครบ ๓ เดือน วันเข้าพรรษาดตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถ้าปีใดมีอธิกมาส ในปีนั้น วันเข้าพรรษาก็เลื่อนไปตรงกับวัน แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ หลัง มูลเหตุที่ถือว่าเป็นวันสำคัญ ก็เพราะว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติให้พระภิกษุอยู่จำพรรษาเป็นที่เป็นทาง ๓ เดือน ด้วยระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นฤดูฝน ข้าวในนาเริ่มออกรวง ต้นไม้เล็ก ๆ เช่น พืชผักต่างๆ เริ่มออกงาม เมื่อพระภิกษุเข้าพรรษาอยู่กับที่แล้ว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะไปเหยียบย่ำให้ข้าว และพืชต่างๆ ที่ชาวบ้านปลูกไว้เสียหาย

ศาสนาอิสลาม

วันตรุษ หรือ ฮารีรายอ

วันตรุษ ทางศาสนาอิสลามในปีหนึ่งมี ๒ วัน คือ “วันอีดิ้ลฟิตรี” หรือ “รายอปูวาซา” และ “วันอีดิ้ลอัฎฮา” หรือ “รายอฮายี” ทั้งสองวันนี้ห่างกัน ๗๐ วัน มุสลิมจะไปร่วมกันละหมาดในวันตรุษที่มีสยิด ประมาณเวลา ๐๙.๐๐ น. โดยพาครอบครัวไปด้วย หลังจากนั้น ก็มีการพบปะให้พรกัน ขอภัยกัน ไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ ตลอดจนเยี่ยมสุสาน (กูโบร์) ให้ความสนุกสนานรื่นเริงแก่เด็กๆ และมีการทำทาน

วันสิ้นศักราชใหม่

วันนี้ตรงกับ “วันที่ ๑ เดือนมุฮัรรอม” เป็นวันแรกของการเริ่มศักราชใหม่ ตามประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นวันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดลี้ภัยจากนครเมกกะห์ ไปสู่นครมดีนะห์ เมื่อวันนี้ได้เวียนมาบรรจบ มุสลิมจึงรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น พิธีกรรมในวันสิ้นศักราชใหม่นี้ มีการประกอบกรกุศล เช่น การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การเอ่ยคำสวดดีสรรเสริญองค์พระศาสดา ตลอดจนขอพรมาปฏิบัติเสริม อันถือว่าเป็นสิริมงคล ปัจจุบันบางสถานที่จะทำหนังสือประกอบด้วย การอ่านประวัติบทความการอพยพของท่านศาสดา เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้ และเพื่อระลึกถึงพระองค์ และถือว่าการต้อนรับศักราชใหม่ นอกจากนั้น ก็ได้นำประเพณีการส่งบัตรอวยพรปีใหม่ทั่วไปมาประยุกต์ใช้ในวันสำคัญนี้ด้วย

วันเมาลิด

“วันเมาลิด” หรือ “วันเฉลิมฉลองคล้ายวันประสูติของศาสดามุฮัมมัด” ตรงกับวันที่ ๑๒ เดือน รอปีอุลฮาวัล (เดือนที่สามทางศักราชอิสลาม) เมื่อวันนี้เวียนมาบรรจบครบรอบ มุสลิมจะได้จัดงานถวายความรำลึกถึงท่านศาสดามุฮัมมัด อาจจัดขึ้นตามมัสยิดหรือตามบ้าน

ก็ได้ ในพิธีจะมีการนำประวัติของท่านศาสดามากล่าวถึงเป็นการสดุดีในคุณธรรมอันสูงส่งของพระองค์ มีทั้งการกล่าวด้วยร้อยแก้วและร้อยกรอง เป็นประการหนึ่งที่สอนให้เยาวชนได้รู้จักบุคคลสำคัญทางศาสนา เป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณของท่านศาสดาผู้มีพระคุณ และแสดงกตเวทิตาคุณไปในตัวด้วย นอกจากนั้นยังมีการอ่านพระคัมภีร์อัลกุรอาน การกล่าวคำรำลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณา รวมถึงคำมีคำอวยพรตลอดเวลาเมื่อเสร็จพิธี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานเปิด
งานเมาลิดกลางแห่งประเทศไทย ประจำปี
ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลาม กรุงเทพมหานคร

การทางศาสนาแล้วก็จัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาร่วมชุมนุมโดยไม่เลือกศาสนา การจัดงานในวันนี้บางจังหวัดถือเป็นงานประจำปีของจังหวัด ในงานประกอบด้วย พิธีการทางศาสนาเพื่อเป็นการเผยแพร่ศาสนา ตลอดจนสร้างความเข้าใจแก่ศาสนิกชนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็จัดงานนี้เป็นประจำทุกปี โดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไปอย่างเต็มที่ สำหรับในกรุงเทพมหานครถือว่าเป็นงานยิ่งใหญ่ระดับประเทศ เรียกว่า “เมาลิดกลาง” โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธี หรือโปรดให้มีผู้แทนพระองค์เป็นประธานในพิธีทุกครั้งเสมอ

วันสำคัญของศาสนาอิสลามทั้งหมดที่กล่าวมา จะระบุตรงกับวันที่เท่าใด เดือนใดตามวันสากลทั่วไปไม่ได้ เพราะศาสนาอิสลามกำหนดวันตามจันทรคติ และถือการเห็น

ดวงจันทร์ในวันที่ ๒๙ ของเดือน เป็นการกำหนดวันเริ่มต้นเดือนใหม่ ในรอบปีหนึ่ง จึงมี ๓๕๐ วัน ๓๕๕ วัน ซึ่งตามสากลจะมี ๓๖๕ วัน วันสำคัญหนึ่งๆ จึงเลื่อนขึ้นปีละประมาณ ๑๐ วัน การถือดวงจันทร์เป็นเกณฑ์กำหนดวันเริ่มต้นเดือน มีระบุไว้ในพระคัมภีร์อัลกุรอาน แม้จะมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณแล้วก็ตาม ทางศาสนาก็ถือปฏิบัติตามหลักการที่บัญญัติไว้ตลอดไป

คริสต์ศาสนา

วันคริสต์มาส ภาษาอังกฤษ คือ Christmas มาจาก ภาษาละติน คือ Christes Masse ตรงกับภาษาอังกฤษว่า The Mass of Christ ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๖ ได้มีการเริ่มใช้คำว่า Christmas มาจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับในภาษาไทยใช้คำว่า “วันพระคริสต์สมภพ” การเฉลิมฉลองคริสต์มาสได้มีการเริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๔ มีการยึดเอาวันที่ ๒๕ ธันวาคมของทุกๆ ปี แม้จะไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าพระเยซูคริสต์ประสูติในวันที่ ๒๕ ธันวาคม แต่ในประวัติศาสตร์และพระคัมภีร์ที่ระบุว่าพระองค์ประสูติที่ “ตำบลเบธเลเฮม” ใกล้ “กรุงเยรูซาเล็ม” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของศาสนาคริสต์นั่นเอง

ต่อมาศาสนาคริสต์ได้แพร่หลายเข้าสู่ทวีปยุโรป โดยศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม จึงทำให้อันที่นี้เองได้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมทางโลกและทางศาสนาเข้าด้วยกัน โดยที่ชาวโรมันซึ่งเป็นคนถิ่นเดิมที่เป็นชนชาตินับถือเทพเจ้า และได้กำหนดให้วันที่ ๒๕ ธันวาคมเป็นวันเฉลิมฉลองเทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ เพราะถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงทางฤดูกาล คือ มีช่วงเวลากลางวันยาวกว่ากลางคืน ชาวโรมันใช้ชื่อวันฉลองนี้ว่า Birthday of The Unconquered Sun ซึ่งหมายความว่า “การกลับมาของดวงอาทิตย์หลังจากที่อับแสงอยู่เป็นเวลานานในฤดูกาลที่ผ่านมา” ในวันคริสต์มาสมีกิจกรรม คือการให้ของขวัญแก่กันและกัน เป็นการเปรียบเสมือนการที่พระบิดาได้ทรงประทานพระบุตรมาเป็นของขวัญแก่ชาวโลก เพื่อเป็นการสั่งสอนชาวโลก มีการละเล่นต่างๆ เพื่อเฉลิมฉลองคริสต์มาส และถือเป็นประเพณีที่ต้องยึดถือและปฏิบัติกันต่อไป เช่น การร้องเพลงคริสต์มาส

(Christmas Carol) ซึ่งเชื่อกันว่าเริ่มต้นในประเทศอิตาลีราวศตวรรษที่ ๑๓ การสร้างหุ่นจำลอง ถัالی้งสัตว์อันเป็นสถานที่ประสูติของพระเยซู หรือที่ เรียกว่า “ถัาพระกุมาร” ก็เชื่อกันว่ามี จุดเริ่มต้นเช่นเดียวเดียวกัน

ในส่วนของ Santa Claus นั้น ความจริงแล้วเป็นนักบุญมีชื่อว่า Saint Nicholas ในสมัยที่ท่านมีชีวิตอยู่ ท่านมักจะนำสิ่งของไปแอบวางไว้ให้คนยากคนจนสม้าเสมอ ด้วยเพราะท่านมีความเมตตาธรรม และรักเด็กๆ มาก ถือว่าเป็นนักบุญองค์อุปถัมภ์ของเด็กๆ มีตำนานเขียนไว้เกี่ยวกับท่านมากมาย วันฉลองนักบุญองค์นี้ ตรงกับวันที่ ๖ ธันวาคม ของทุกปี ผู้ใหญ่มักซื้อของขวัญแจกเด็กๆ นิยมเชื่อกันว่าต้องเป็นคืนวันคริสต์มาส นักบุญนิโคลัสหรือซานตาครอส จึงนั่งเลื่อนเทียมกวางฝ่าหิมะนำของขวัญมาแจก พวกผู้ใหญ่ เห็นว่าเด็กมีความเชื่ออย่างนั้นก็ไม่ขัดใจ และเลื่อนวันแจกของขวัญจากวันที่ ๖ ธันวาคม มาแจกในคืนก่อนถึงคริสต์มาส หรือที่เรียกว่า “คริสต์มาสอีฟ”

วันอีสเตอร์

เป็นวันทำพิธีฉลองการเสด็จขึ้นจากหลุมของพระเยซู ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ ต่อจากวันเพ็ญภายหลังวันที่ ๒๑ มีนาคมของทุกปี วันอาทิตย์ที่ประกอบพิธีนี้ เรียกว่า Easter Day หรือ Easter Sunday

วันพระจิตตากม

คือ วันอาทิตย์ที่ ๗ หลังเทศกาลอีสเตอร์ คริสต์ศาสนิกชนทั่วไปถือว่าเป็นวันสำคัญ วันหนึ่ง เพราะเป็นวันเฉลิมฉลองของศาสนจักร เพื่อรำลึกถึงพระจิต (The Holy Ghost) หรือเพื่อฉลองการเสด็จมาของพระวิญญาณ มี ๗ วัน ตั้งแต่วันอาทิตย์ เรียกว่า Whit Sunday ต่อจากนั้นคือ Whit Monday ซึ่งถือเป็นวันหยุดงานทั่วไปด้วย

ศาสนาพราหมณ์และฮินดู

ในส่วนของศาสนาพราหมณ์ แม้ว่าจะได้มีส่วนร่วมสร้างศรัทธาปสาทะ ในหมู่ประชาชนคนไทยอยู่มิใช่น้อย แต่ในปัจจุบันนี้วันสำคัญๆ ของศาสนาพราหมณ์ ที่ผู้เป็นพราหมณ์พึงปฏิบัติ นั้น มักจะปรากฏในพระราชพิธีและพิธีตามความนิยมของสังคมไทย เป็นส่วนใหญ่ เช่น

ร่วมพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธรูปมหามณีนรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) เวียนเทียน และจุณเจิมตามพระราชพิธีตลอด ๓ ฤดูกาล ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

จุณเจิม สุพรรณบัฏ หิรัญบัฏ สัณญาบัตรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ข้าราชการ และแก่พระสงฆ์ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ร่วมพิธีในพิธีฉัตรมงคล เพื่อร่วมเฉลิมฉลองเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ร่วมในพระราชพิธี
จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ บวชพรตพรามหณ์ พิธีตรีปวายบวงสรวงพระเป็นเจ้า พิธีขึ้นภัทร
ปิฐ สำหรับเทวปฏิมากรของหลวง พิธีสถาปนาพรามหณ์เป็นครุพราหมณ์ พิธีตัดจุกให้แก่
เด็กชายหญิง การร่วมพิธีอื่นๆ เช่น วางศิลาฤกษ์สถานที่ก่อสร้าง เป็นต้น

วันสำคัญทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู การจัดกิจกรรมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
ยึด ตามปฏิทินโหราศาสตร์ ซึ่งจะมีวันสำคัญที่หลากหลาย ตลอดปี แต่ ขอนำเสนอเฉพาะ
วันที่สำคัญ เป็นพิเศษ สำหรับศาสนิกชนพราหมณ์ - ฮินดูทุกคน

๑. ทิปาวลี หรือทิวาลี ตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นเทศกาลที่เฉลิม
ฉลองการกลับมาเมืองอโยธยา ของพระราม หลังจากที่ถูกทศกัณฐ์แล้ว ในวันนี้ทุกบ้าน
เรือนจะจุดประทีปสว่างไสว มีการจุดประทัด เล่นกันอย่างสนุกสนาน ในช่วงเย็นจะมีการบูชา
เทพเจ้า ๕ พระองค์ คือ พระแม่ลักษมี พระคเณศ พระกูเธร พระแม่สุรัสวดี และพระอินทร์
แต่จะให้ความสำคัญ เป็นพิเศษกับเจ้าแม่ลักษมี เชื่อว่าเจ้าแม่ลักษมี ซึ่งเป็นเจ้าแม่
แห่งทรัพย์สินเงินทอง ความดีงามทั้งหลาย จะมาเยือนทุกบ้าน ในคืนนี้ชาวพราหมณ์-ฮินดู
จึงเปิดไฟสว่างไสวทั้งคืนเพื่อต้อนรับพระองค์

๒. นวราตรี จัด ๒ ช่วง ใน ๑ ปี คือ ช่วงที่ ๑ มีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕
ถึงขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๕ ช่วงที่ ๒ มีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๑๑
ชาวพราหมณ์ - ฮินดู จะถือศีลกินเจและบูชา พระแม่อุมา ซึ่งมี ๙ ปางด้วยกัน คือ
๑. ปางไศลบุตร ๒. ปางพรหมจารี ๓. ปางจันทร์ผา ๔. ปางภูษามานตา
๕. ปางขกัณทมาตา ๖. ปางกตยาณี ๗. ปางกาลราตรี ๘. ปางมหาเคารี ๙. ปางสิทธิทาตรี

ชาวพราหมณ์-ฮินดู เชื่อว่า “นวราตรี” เป็นช่วงเวลาแห่งการเติมพลังทั้งกายและใจ เพื่อที่จะใช้ชีวิต อย่างมีคุณค่าต่อไป

๓. ศรีกฤษณะชนมาอัฏฐมี ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๙ เป็นการฉลองวันประสูติของ พระกฤษณะอย่างมโหฬาร ในวันนี้ชาวพราหมณ์ - ฮินดูที่เคร่งครัด จะอดอาหาร ตั้งแต่เช้า-เที่ยงคืนเพื่อเป็นการแสดงความรัก ความศรัทธาในพระองค์ เนื่องจากพระองค์ ประสูติ ในยุคเวลาเที่ยงคืน ดังนั้น เมื่อบูชาองค์พระกฤษณะ หลังเที่ยงคืนไปแล้วจึงจะรับประทานอาหาร

๔. คีวะราตรี ตรงกับวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ คีวะราตรี คือ ราตรีแห่ง พระคิเว หรือมหาคิเวราตรี หรือราตรีอันยิ่งใหญ่แห่งพระคิเว เป็นสัญลักษณ์ ของการอภิเษกสมรส ของพระคิเวและนางปารวตี ที่ชาวไทยรู้จักกันในนามของพระแม่อุมาหรือเจ้าแม่กาฬิ การบูชาวันนี้จะมีตลอด ๒๔ ชั่วโมง เชื่อกันว่าผู้ที่บูชา พระคิเวแล้ว จะได้คู่ชีวิตที่ดี และมีความสุข ความเจริญในชีวิต

วันสำคัญทางศาสนาซิกข์

๑. วันประสูติพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ วันที่ ๕ มกราคม ชาวซิกข์จะเฉลิมฉลองเป็นวันคล้ายวันประสูติ ของพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ (พระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ แห่งศาสนาซิกข์) พระองค์ประสูติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๒๐๙ ณ เมืองปัตนาซาฮิบ ในแคว้น ปิฮาร ประเทศอินเดีย พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ (พ.ศ. ๒๒๐๙-พ.ศ. ๒๒๕๗)

๒. วันที่ ๑๓ - ๑๔ เมษายน “วันวิสาขี” เป็นวันที่พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ ทรงสถาปนา ประชาคมซิกข์ (คาลซา) ในปี พ.ศ. ๒๒๔๒ เป็นครั้งแรก และได้ทรงประทาน ศาสนสัญลักษณ์ “๕ก” เป็นศาสนสัญลักษณ์ประจำกายของซิกข์ศาสนิกชน

ร่วมพิธีในพิธีฉัตรมงคล เพื่อร่วมเฉลิมฉลองเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ร่วมในพระราชพิธี
จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ บวชพรตพราหมณ์ พิธีตีปวายบวงสรวงพระเป็นเจ้า พิธีขึ้นภัทร
ปิฎุ สำหรับเทพปฎิมากรของหลวง พิธีสถาปนาพราหมณ์เป็นครุพราหมณ์ พิธีตัดจุ๊กให้แก่
เด็กชายหญิง การร่วมพิธีอื่นๆ เช่น วางศิลาฤกษ์สถานที่ก่อสร้าง เป็นต้น

วันสำคัญทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู การจัดกิจกรรมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
ยึด ตามปฏิทินโหราศาสตร์ ซึ่งจะมีวันสำคัญที่หลากหลาย ตลอดปี แต่ ขอนำเสนอเฉพาะ
วันที่สำคัญ เป็นพิเศษ สำหรับศาสนิกชนพราหมณ์ - ฮินดูทุกคน

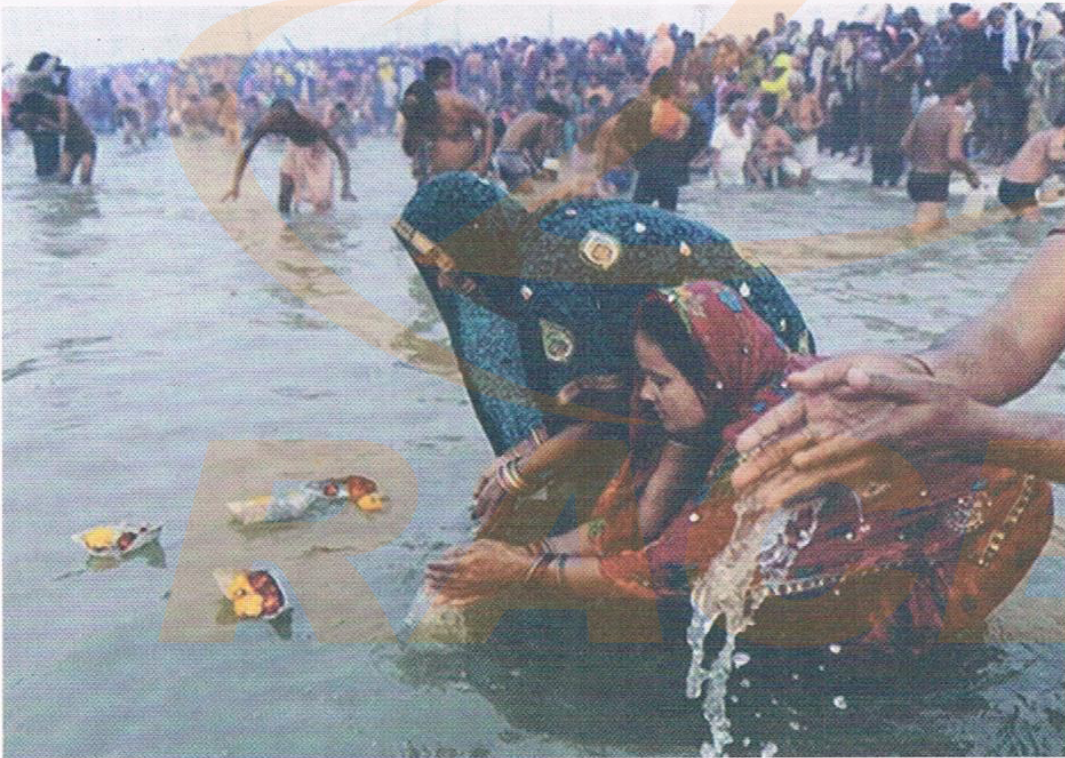
๑. ทิปาวลี หรือทิวาลี ตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นเทศกาลที่เฉลิม
ฉลองการกลับมาเมืองโยธยา ของพระราม หลังจากทีปราบทศกัณฐ์แล้ว ในวันนี้นักบวช
เรือนจะจุดประทีปสว่างไสว มีการจุดประทัด เล่นกันอย่างสนุกสนาน ในช่วงเย็นจะมีการบูชา
เทพเจ้า ๕ พระองค์ คือ พระแม่ลักษมี พระคเณศ พระกูเธร พระแม่สุรัสวดี และพระอินทร์
แต่จะให้ความสำคัญ เป็นพิเศษกับเจ้าแม่ลักษมี เชื่อว่าเจ้าแม่ลักษมี ซึ่งเป็นเจ้าแม่
แห่งทรัพย์สินเงินทอง ความดีงามทั้งหลาย จะมาเยือนทุกบ้าน ในคืนนี้ชาวพราหมณ์-ฮินดู
จึงเปิดไฟสว่างไสวทั้งคืนเพื่อต้อนรับพระองค์

๒. นวราตรี จัด ๒ ช่วง ใน ๑ ปี คือ ช่วงที่ ๑ มีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕
ถึงขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๕ ช่วงที่ ๒ มีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๑๑
ชาวพราหมณ์ - ฮินดู จะถือศีลกินเจและบูชา พระแม่อุมา ซึ่งมี ๙ ปางด้วยกัน คือ
๑. ปางไศลนุตรี ๒. ปางพรหมจารีณี ๓. ปางจันทร์ผ้านงา ๔. ปางภูษามานทา
๕. ปางขันทมาตา ๖. ปางกตยาณี ๗. ปางกาลราตรี ๘. ปางมหาเคารี ๙. ปางลิตทิหาตรี

ชาวพราหมณ์-ฮินดู เชื่อว่า “นวราตรี” เป็นช่วงเวลาแห่งการเติมพลังทั้งกายและใจ เพื่อที่จะใช้ชีวิต อย่างมีคุณค่าต่อไป

๓. ศรีภักษณชนมายุภฐมี ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๙ เป็นการฉลองวันประสูติของ พระภักษณอย่างมโหฬาร ในวันนี้ชาวพราหมณ์ - ฮินดูที่เคร่งครัด จะอดอาหารตั้งแต่เช้า-เที่ยงคืนเพื่อเป็นการแสดงความรัก ความศรัทธาในพระองค์ เนื่องจากพระองค์ประสูติ ในยุคเวลาเที่ยงคืน ดังนั้น เมื่อบูชาองค์พระภักษณะ หลังเที่ยงคืนไปแล้วจึงจะรับประทานอาหาร

๔. คีวราตรี ตรงกับวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ คีวราตรี คือ ราตรีแห่ง พระคิเว หรือมหาคิเวราตรี หรือราตรีอันยิ่งใหญ่แห่งพระคิเว เป็นสัญลักษณ์ ของการอภิเษกสมรส ของพระคิเวและนางปารวตี ที่ชาวไทยรู้จักกันในนามของพระแม่อุมาหรือเจ้าแม่กาติ การบูชาอันจะมีตลอด ๒๔ ชั่วโมง เชื่อกันว่าผู้ที่บูชา พระคิเวแล้ว จะได้คู่ที่ชีวิตที่ดี และมีความสุข ความเจริญในชีวิต

วันสำคัญทางศาสนาซิกข์

๑. วันประสูติพระศาสดาครุโควินท์สิงห์ วันที่ ๕ มกราคม ชาวซิกข์จะเฉลิมฉลองเป็นวันคล้ายวันประสูติ ของพระศาสดาครุโควินท์สิงห์ (พระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ แห่งศาสนาซิกข์) พระองค์ประสูติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๒๐๙ ณ เมืองปัตนาซาฮิบ ในแคว้น บิฮาร์ ประเทศอินเดีย พระศาสดาครุโควินท์สิงห์ (พ.ศ. ๒๒๐๙-พ.ศ. ๒๒๕๗)

๒. วันที่ ๑๓ - ๑๔ เมษายน “วันวิสาขี” เป็นวันที่พระศาสดาครูโควินท์สิงห์ ทรงสถาปนา ประชาคมซิกข์ (คาลซา) ในปี พ.ศ. ๒๒๔๒ เป็นครั้งแรก และได้ทรงประทาน ศาสนสัญลักษณ์ “๕ก” เป็นศาสนสัญลักษณ์ประจำกายของซิกข์ศาสนิกชน

๓. วันที่ ๑๖ มิถุนายน เป็นวันคล้ายวันสละชีพเพื่อพิทักษ์ธรรมของ พระศาสดา
คุรุอรยันเดว พระศาสดาพระองค์ที่ ๕ แห่ง ศาสนาซิกข์ การรำลึกถึงวันนี้ ชาวซิกข์ใน
ประเทศไทยและ ทั่วโลกจะมีการรำลึกเฉลิมฉลองเป็นการพิเศษ ภาพแสดงการรับอมฤต
ภาพแสดงการทรมานพระศาสดา

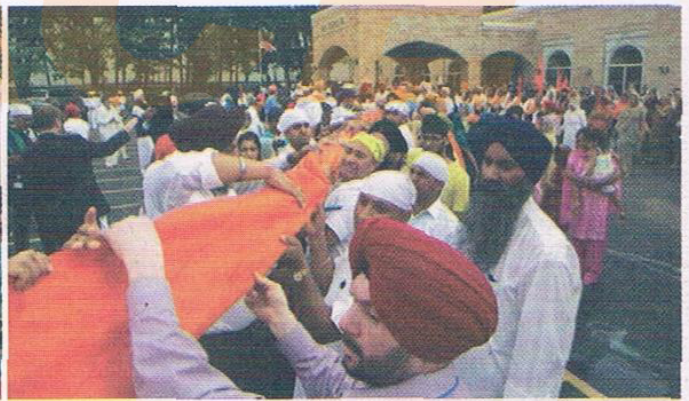
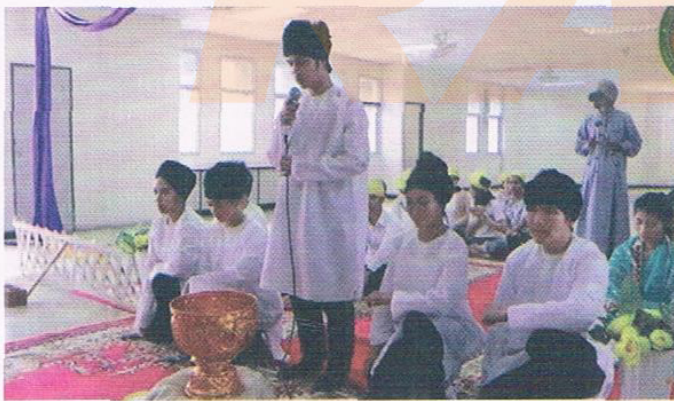
๔. วันที่ ๑ กันยายน วันปฐมปรากฏของพระมหาคัมภีร์คีร์คุรันต์ ซาฮิบ
ซึ่งรวบรวมโดยพระศาสดา คุรุอรยันเดว ในปี พ.ศ. ๒๑๔๗ และได้ทรงอัญเชิญมาปรากฏ
ใน คีร์ธัมน์ดิรซาฮิบ เมืองอมฤตสระ

๕. วันที่ ๒๐ ตุลาคม เป็นวันที่พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ พระศาสดา
พระองค์ที่สิบได้ทรงสถาปนาพระมหาคัมภีร์ คีร์คุรันต์ซาฮิบเป็นพระศาสดานิรันดร์กาล
แห่ง ศาสนาซิกข์สืบทอดต่อจากพระองค์

๖. วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน (ตรงกับวันขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสิบสอง) เป็นวันคล้าย
วันประสูติของพระปฐมศาสดา คุรุนานักเทพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๑๒ ชาวซิกข์ในกรุงเทพฯ
จะเฉลิมฉลองวันนี้ตามรายละเอียดที่แนบ

๗. วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน เป็นวันรำลึกถึงการสละชีพของพระศาสดา คุรุเตคบฮาตร์
(พระศาสดาพระองค์ที่ ๙ ของซิกข์) เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการนับถือและความ
เป็นธรรมสำหรับประชาชนทั้งมวลในประเทศอินเดีย

ชาวซิกข์ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จะเฉลิมฉลองวันสำคัญเหล่านี้ในศาสนสถาน
คุรุตวารา โดยมีการสวดภาวนาพระมหาคัมภีร์คีร์คุรันต์ซาฮิบอย่างต่อเนื่อง ๔๘ ชั่วโมง
เวลาเช้าและค่ำมีการชุมนุม เจริญธรรมในคุรุตวารา ทุกเช้าและค่ำมีการเลี้ยง อาหารแก่
ศาสนิกชนทุกศาสนาที่มาร่วมชุมนุมเจริญธรรม (ขับร้องสวดภาวนาสรรเสริญคุณพระผู้เป็นเจ้า
และบรรยายพระธรรมโดยศาสนาจารย์)

อ้างอิง

วันสำคัญทางศาสนา กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ ๒ ๒๕๕๓.

หนังสือที่ระลึกงานฉลองสมณศักดิ์พัดยศ. พระมหายุทธกิจ สมาจารโ. เจ้าอาวาสวัดสวนขัน อำเภอช้างกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสชั้นโท ที่ พระครูกิตติวิมล. ๒๕๓๐.